

НАСЛІДКИ ВІЙНИ ТА САНКЦІЙ ПРОТИ РФ ДЛЯ ЕКОНОМІКИ ЄВРОПИ, ПЕРЕДУСІМ В КОНТЕКСТІ ВТРАТИ ДЕШЕВИХ РОСІЙСЬКИХ ЕНЕРГОНОСІЇВ

Авторська група:

Андрій Каракуц, Богдан Іващенко

З початку повномасштабного російського вторгнення в Україну 24 лютого 2022 р., прогнози економічного зростання в Європі погіршилися, а оцінки інфляції різко зросли. Темпи реального валового внутрішнього продукту (ВВП) у Європейському Союзі може впасти значно нижче 3% у 2022 році, знизившись більш ніж на 1,3 відсоткових пункти порівняно з попередніми оцінками. Викликані війною збої в світових ланцюгах постачання, зростання цін на сировинні товари, та ефект економічних санкцій проти РФ, ймовірно, підштовхнуть окремі європейські країни до рецесії. Вплив буде більш відчутним у країнах Центральної та Південно-Східної Європи, де споживання чутливе до цін на енергоносії та продукти харчування та де відносно велика частка населення перебуває під загрозою бідності.

В цілому, за прогнозами Європейського інвестиційного банку, російське вторгнення до України може призвести до зменшення ВВП країн ЄС на 1,5% у 2022-2023 роках (зростання у 2022 р. складе 2,9% замість 4,1%, та 2,5% замість 2,7% у 2023 р)¹. Економіка Великої Британії, у другому кварталі 2022 р., за оцінками, вже увійшла в рецесію – падіння ВВП склало 0,2%².

У 2021 році загальний товарообіг між ЄС і Росією склав 257,5 млрд євро (8% європейського імпорту³, та 4% експорту ЄС.⁴). Імпорт ЄС становив 158,5 млрд євро, і в ньому переважали паливо та гірничодобувна продукція, енергетика (98,9 млрд євро,

¹How bad is the Ukraine war for the European recovery? European Investment Bank, 2022. URL: https://www.eib.org/attachments/publications/how_bad_is_the_ukraine_war_for_the_european_recovery_en.pdf

² UK Economy Probably Entered Its Worst Slump Since Lockdown. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-08-07/uk-economy-probably-entered-its-worst-slump-since-covid-lockdown#xj4y7vzkg>

³ Main trading partners for imports of goods, EU, 2021. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Main_trading_partners_for_imports_of_goods,_EU,_2021.png

⁴ Main trading partners for exports of goods, EU, 2021. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Main_trading_partners_for_exports_of_goods,_EU,_2021.png

62%), деревина (3,16 млрд євро, 2,0%), залізо та сталь (7,4 млрд євро, 4,7%), добрива (1,78 млрд, 1,1%). Експорт ЄС у 2021 році склав 99,0 млрд євро. Найбільше до Росії постачались техніка та обладнання (19,5 млрд євро, 19,7%), транспортні засоби (8,95 млрд євро, 9%), фармацевтика (8,1 млрд євро, 8,1%), електрообладнання (7,57 млрд євро, 7,6%), а також пластик (4,38 млрд євро, 4,3%).⁵

Рішення європейських країн запровадити економічні санкції проти Російської Федерації після 24 лютого стало важливим чинником для обмеження її спроможності продовжувати збройну агресію.

Станом на сьогодні ЄС вже запровадив **7 санкційних пакетів** проти РФ у відповідь на повномасштабне вторгнення.

До Росії забороняється експортування високотехнологічних товарів, наприклад, квантових комп'ютерів та передових напівпровідників, електроніки та програмного забезпечення преміум класу); також під санкції підпадають окремі види машин і транспортного обладнання; специфічні товари і технології, необхідні для нафтопереробки; технології, послуги та обладнання, яке використовується у сфері енергетики; товари та технології авіаційної та космічної промисловості (наприклад, літаки, запасні частини або будь-яке обладнання для літаків і вертольотів, реактивне паливо тощо); морські навігаційні товари та технології радіозв'язку, технології морської навігації; низка товарів подвійного призначення, таких як дрони та програмне забезпечення для дронів, або пристрої шифрування; предмети розкоші (наприклад, автомобілі преміум класу, годинники, ювелірні вироби).

З Росії забороняється імпортувати золото, включаючи ювелірні вироби з нього, сталь, чавун, деревину, цемент, деякі добрива, деякі морепродукти та лікери, такі як ікра та горілка. Щодо енергетики, з серпня починає діяти заборона на імпорт вугілля російського походження, а також на транзит вугілля через територію Росії в Європу. Також Європейський Союз погодився заблокувати весь імпорт російської нафти, що надходить морем. Загалом, нові заходи мають поступово скоротити імпорт нафти з Росії на близько 90% до кінця року.

Водночас тимчасово залишиться дозволенним імпорт трубопроводом, який живить Угорщину, Словаччину та Чехію. Крім того, ЄС зробив винятки для Болгарії та Хорватії: Болгарія зможе продовжувати імпорт сирової нафти та нафтопродуктів з Росії морем до кінця 2024 року, а Хорватія зможе імпортувати вакуумний газойль до

⁵ EU trade relations with Russia. Facts, figures and latest developments. URL: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/russia_en

кінця 2023 року. Але більша частина імпорту російської сирової нафти до ЄС у 2021 році здійснювалася морським транспортом, і лише 25 відсотків надходило по трубопроводах.

ЄС заклав свої порти для всього торгового флоту Росії. Однак цей захід не стосується суден, які перевозять: енергоносії, фармацевтичну, медичну, сільськогосподарську та харчову продукцію, гуманітарну допомогу, ядерне паливо та інші товари, необхідні для функціонування цивільного ядерного потенціалу, а також вугілля (до 10 серпня 2022 року, після чого набуває чинності рішення щодо заборони імпорту вугілля в ЄС). Заборона також поширюється на судна, які намагатимуться уникнути санкцій, змінивши російський прапор або зареєструвавшись під прапор іншої держави.

У фінансовому секторі десяти російським і чотирьом білоруським банкам заборонено здійснювати або отримувати міжнародні платежі за допомогою SWIFT. Було також заморожено активи російського Центрального Банку. Таку ж процедуру запровадили й інші країни (такі як США, Канада та Великобританія), які також зберігають частину золотовалютних резервів Росії. У лютому 2022 року міжнародні резерви Росії становили 643 мільярди доларів (579 мільярдів євро). Тепер більше половини російських резервів заморожено.⁶

Наслідки санкцій для торгівлі з РФ та постачання енергоресурсів

Торгівля з РФ для ЄС мала значні обсяги насамперед в енергетичному секторі, але в цілому поступово знижувалася після 2014 р. В той же час зберігаються окремі вразливості, які важче відстежити. Наприклад, російська деревина становить половину всього імпорту деревини Фінляндією і є вирішальним внеском у лісову галузь країни, на яку припадає 20% усього промислового виробництва⁷. Подібним чином фермери по всій Європі залежать від Росії та Білорусі у постачанні добрив⁸. ЄС, також, значною мірою покладається на російський паладій, дорогоцінний метал, який вбудований у вихлопи двигунів для зменшення викидів. У той же час на Росію також припадає значна частина загального імпорту ЄС нікелю та алюмінію; тому перебої в торговельних потоках у цих областях можуть серйозно вплинути на металургійну, обробну та будівельну промисловість блоку.

⁶ EU sanctions on russia explained. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/sanctions/restrictive-measures-against-russia-over-ukraine/sanctions-against-russia-explained/>

⁷ Same shock, different effects: EU member states' exposure to the economic consequences of Putin's war. URL: <https://www.delorscentre.eu/en/publications/economic-consequences-ukraine>

⁸ Why the EU's potash sanctions are looming over supermarket prices. URL: <https://www.politico.eu/article/eu-sanctions-higher-food-prices-potash/>

За останні два десятиліття Європа витратила значні інвестиції на відновлювані джерела енергії, але недостатньо вкладалася у вуглеводні чи збереження існуючих вугільних і атомних станцій. У 2021 році країни ЄС імпортували з Російської Федерації близько 40% потреб природного газу, 30% нафти, 40% нафтопродуктів та 80% вугілля. При цьому, залежність країн Центральної та Східної Європи була набагато більшою. Наприклад, Чехія, Угорщина та Латвія отримували увесь свій газовий імпорт з Росії.

Заборона ЄС на імпорт вугілля з Росії з серпня 2022 р. була порівняно легким кроком для ЄС, завдяки високій конкуренції на світовому ринку вугілля. Це лише трохи зменшила російські доходи, оскільки цей імпорт становив 8 мільярдів євро на рік⁹. Кілька європейських країн, включаючи Німеччину та Нідерланди, планують відкласти поетапне виведення з експлуатації вугільних електростанцій або тимчасово знову відкрити закриті електростанції, щоб заповнити прогалину. у виробництві електроенергії в результаті зниження імпорту газу з Росії.

Наслідки введення ЄС ембарго на російську нафту будуть більш суттєвими: у 2021 році з Росії до Європи надійшло 32% імпорту сирої нафти та 39% продуктів нафтопереробки¹⁰ (вартістю 48 і 23 мільярди євро відповідно¹¹).

Найбільш негативним наслідком для країн Європи стало зниження постачань російського природного газу. За минулий рік оптові ціни в ЄС на природний газ зросли майже вп'ятеро¹². «Газпром» почав скорочувати потік газу з жовтня 2021 р., уповільнюючи заповнення газосховищ в ЄС. Після повномасштабного вторгнення в Україну Москва скоротила або повністю припинила постачання газу до 12 європейських країн¹³. Офіційним виправданням РФ є те, що деякі імпортери газу не погодилися платити за газ у рублях, а не в євро чи доларах, як зазвичай передбачено контрактами. За допомогою схеми оплати в рублях РФ використовує експорт енергоносіїв, аби розколоти єдність країн-членів ЄС. Також «Газпром» виправдовує скорочення експорту санкціями, які нібито ускладнюють обслуговування трубопроводів¹⁴.

⁹ Ukraine: EU agrees fifth package of restrictive measures against Russia. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_22_2332

¹⁰ Oil Market and Russian Supply. URL: <https://www.iea.org/reports/russian-supplies-to-global-energy-markets/oil-market-and-russian-supply-2>

¹¹ Russia's war on Ukraine: EU adopts sixth package of sanctions against Russia. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_22_2802

¹² EU Natural Gas. URL: <https://tradingeconomics.com/commodity/eu-natural-gas>

¹³ Проблеми з поставками газу з РФ торкнулися 12 країн ЄС, потрібно готуватися до подальших перебоїв — глава Єврокомісії. URL: <https://zn.ua/ukr/WORLD/problemi-z-postavkami-hazu-z-rf-torknulija-12-krajin-jes-potribno-hotuvatisja-do-podalshikh-perebojiv-hlava-jevrokomisiji.html>

¹⁴ EU fears of being held to ransom by Russia over gas become a reality. URL: <https://www.ft.com/content/2da439ba-87d8-4a48-80ca-b6452d48669a>

У зв'язку з тим, що газопровід «Північний Потік-1» з липня 2022 р. працює на 20% від потужності, а інші трубопроводи знаходяться під загрозою зупинки, деякі країни Європи можуть зіткнутися з фізичною нестачею газу цієї зими. Навіть якщо запаси газу в Європі перевищать показники минулого року, згідно з МВФ, повне ембарго на російський газ залишить Німеччину, Італію та Австрію з запасами на 15% менше бажаного рівня споживання. У Чехії, Словаччині та Угорщині спостерігатиметься дефіцит до 40% від звичайного споживання¹⁵.

Згідно прогнозу німецького Commerzbank у випадку повного припинення постачання російського газу економічна активність у Німеччині скоротиться на 2,7% цього року та на 1,1% у 2023 році¹⁶. На початку липня 2022 р. профіцит торгового балансу Німеччини, який тривав тридцять років, перетворився на дефіцит через зростання саме цін на газ¹⁷.

Потрясіння з поставками газу вливають і на ринок електроенергії в Європі. Оскільки ціни на газ є індикатором вартості електроенергії, високі ціни на газ підвищують ціни і на цьому ринку. Енергетичний ринок ЄС переживає додаткову напругу через незаплановані потреби в технічному обслуговуванні французьких атомних електростанцій. Більше половини з 56 реакторів країни закриті на технічне обслуговування і очікується, що виробництво атомної енергії цієї зими буде на 25% нижчим за звичайний рік¹⁸.

Стратегія країн Європи з подолання негативних наслідків війни для економіки

У березні внаслідок повномасштабного російського нападу на Україну Європейський Союз оголосив намір якнайшвидше позбавитись залежності від російських енергоресурсів, а згодом представив план REPowerEU до 2030 р., який пропонує напрямки звільнення від російського енергетичного тиску¹⁹. Даний план містить заходи, реалізація яких дозволить: економити енергію; диверсифікувати поставки; швидко замінити викопне паливо шляхом прискорення переходу Європи на чисту енергію; розумно поєднати інвестиції та реформи. Зокрема, планується знизити газовий імпорт з РФ на 2/3 вже у 2022 р.

¹⁵ Europe can withstand a winter recession. URL: <https://www.ft.com/content/c9ec6d9d-a015-402c-a06e-f61b6ad87f92>

¹⁶ German gas shortage risks 'unforeseeable consequences', says Commerzbank. URL: <https://www.ft.com/content/18683e3a-a55f-4c0e-8e50-5539c8a276cd>

¹⁷ Germany Posts First Monthly Trade Deficit in 30 Years. URL: <https://www.nytimes.com/2022/07/04/business/germany-trade-deficit-exports-imports.html>

¹⁸ France's nuclear plants are going down for repairs. URL: <https://www.economist.com/europe/2022/07/28/frances-nuclear-plants-are-going-down-for-repairs>

¹⁹ REPowerEU: Joint European action for more affordable, secure and sustainable energy. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_1511

5 серпня 2022 р. Рада ЄС офіційно ухвалила нормативний акт про узгоджені заходи зі скорочення попиту на газ, доручивши країнам-членам докласти зусиль для зниження споживання газу як мінімум на 15% з 1 серпня 2022 року по 31 березня 2023 року порівняно з їх середнім споживанням газу в період з 1 серпня по 31 березня протягом п'яти останніх років²⁰. Спочатку скорочення споживання газу буде добровільними, а потім стане обов'язковими, щойно Єврокомісія оголосить надзвичайний стан.

Угода про добровільне скорочення споживання газу передбачає можливі винятки для держав, чії енергетичні системи слабо інтегровані до решти країн ЄС. У випадку з трубопроводами — це острівні держави Північна Ірландія та Мальта. А у випадку електромереж — це країни Балтії, енергосистеми яких ще не синхронізовані з європейською системою ENSTO-е.

Німеччина вже замінила значну частину свого газу, імпортованого з Росії, поставками зрідженого природного газу, який доставляється на кораблях до Нідерландів або Британії та закачується до німецьких сховищ. На середину серпня Німеччина заповнила свої газові сховища на 75% із випередженням графіку²¹. До грудня вона буде експлуатувати першу з чотирьох плавучих установок для зберігання та регазифікації ЗПГ, орендованих урядом. Завдяки запровадженним заходам частка російського газу в постачанні Німеччини впала до 26% на кінець червня 2022 р., порівняно з нещодавнім середнім показником у 55%²². Так само і Австрія спромоглася знизити газову залежність від РФ з 80% до 50%²³.

В питанні залежності від російської нафти, аби не дестабілізувати світовий ринок, ключовою є ініціатива, затверджена на саміті G7, щодо запровадження цінових обмежень на російські енергоресурси. За такого підходу група імпортерів нафти утворила б купівельний картель, погодившись не купувати російську нафту вище певної ціни. Поточні дискусії вказують на ціну від 40 до 60 доларів за барель²⁴: вище російських виробничих витрат, але значно нижче поточної світової ціни. Обмеження може бути затверджено як відмова від ембарго та заборони страхування: імпортери

²⁰ COUNCIL REGULATION on coordinated demand-reduction measures for gas. URL: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11568-2022-INIT/en/pdf>

²¹ Німеччина заповнила свої газові сховища на 75%. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/08/14/690383/>

²² Russian gas share in Germany sinks as utilities eye LNG supply: ministry. URL: <https://www.spglobal.com/commodityinsights/en/market-insights/latest-news/natural-gas/072022-russian-gas-share-in-germany-sinks-as-utilities-eye-lng-supply-ministry>

²³ Austria's gas dependence on Russia down to below 50%, government says. URL: <https://www.reuters.com/business/energy/austrias-gas-dependence-russia-down-below-50-government-says-2022-08-01/>

²⁴ US, Allies Discuss Capping Russian Oil at \$40-\$60 a Barrel to Cut War Financing. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-07-06/us-and-allies-discuss-capping-russian-oil-prices-at-40-60#xj4y7vzkg>

зможуть вільно купувати російську нафту, але тільки якщо вони робитимуть це за ціною, нижчою від обмеження. Але цінові обмеження мають бути застосовані достатньо великою групою імпортерів, аби їх не обійшли інші учасники торгів, готові заплатити більше (наприклад, Індія та Китай). Тому G7 розглядають можливість залучення інших країн, поставивши умовою доступ до західних страхових послуг для постачання нафти залежним від приєднання до картелю. Це різко скоротило б кількість суден, що транспортують російську нафту, але ця ідея також має недоліки. По-перше, це покладає тягар на страховиків, які повинні перевіряти, чи дотримуються імпортери граничної ціни. По-друге, заборона страхування може спонукати постачальників страхових послуг з інших країн заповнити прогалину.

Велика Британія та країни ЄС можуть мати значні важелі впливу через те, що 68% поставок російської сирової нафти цієї весни поклалися на судна ЄС, Великобританії та Норвегії. Майже всі танкери були застраховані у Великобританії, Норвегії чи Швеції²⁵.

Однією з ідей, яка розглядається країнами Заходу - вимога до країн, які купують російську нафту за обмеженою ціною, сплачувати додатковий тариф. Частина доходів від цього збору може бути направлена Україні, аби допомогти відновленню економіки.

Паралельно, країни Європи ініціювали пошук нових постачальників енергоресурсів, а також змінили регулятивні норми, аби продовжити використання викопних джерел та атомних електростанцій, зокрема:

- До кінця 2022 р. країни Європи планують ввести в експлуатацію установки з імпорту зрідженого природного газу (ЗПГ) обсягом 23,8 млн т/рік. При цьому одна плавуча установка для зберігання та регазифікації (FSRU) буде встановлена у Фінляндії, дві — у Нідерландах і ще одна — у Туреччині. Очікується, що у 2023 р. розпочнуть роботу ще чотири FSRU із сумарною потужністю 17 млн т/рік. З них дві, зафрахтовані норвезьким судновласником Hoegh LNG, будуть розміщені в Німеччині, Італії та Греції²⁶.
- У травні 2022 року ЄС і США підписали угоду, згідно з якою США будуть постачати зріджений природний газ до європейських країн.

²⁵ Financing Putin's war: Fossil fuel imports from Russia in the first 100 days of the invasion. URL: <https://energyandcleanair.org/publication/russian-fossil-exports-first-100-days>

²⁶ Europe eyes 42pc rise in LNG import capacity by 2026. URL: <https://www.argusmedia.com/en/news/2350499-europe-eyes-42pc-rise-in-lng-import-capacity-by-2026?backToResults=true>

- ЄС, Єгипет та Ізраїль підписали угоду, згідно з якою ізраїльський газ транспортуватиметься по трубопроводу до єгипетського ЗПГ-терміналу, де частина його буде зріджена та доставлена до Європи.
- Канцлер Німеччини Олаф Шольц відвідав Сенегал, підписавши угоду про використання значних газових родовищ цієї африканської країни. (Очікується, що в 2023 році ця країна виробить близько 2,5 мільйона тонн ЗПГ.)
- Європейські країни знову відкривають законсервовані вугільні електростанції та видобувають більше вугілля. Зростання споживання вугілля цього року становитиме 7%²⁷.
- Європейські країни також імпортують більше вугілля з різних країн. За перші п'ять місяців 2022 року ЄС уже імпортував на 40% більше вугілля з Південної Африки, ніж за весь 2021 рік.
- На початку липня 2022 р. Європейський парламент підтримав правила ЄС, які позначають інвестиції в газові та атомні електростанції як екологічно чисті.
- Німеччина розглядає можливість уповільнення передчасного закриття атомної промисловості.
- Очікується, що потужності з відновлюваних джерел електроенергії в Європі цього року зростуть на 15 відсотків, що ще більше зменшить залежність від російського газу.

Наслідки для внутрішньої стабільності країн Європи

Завданням Російської Федерації є руйнація єдності країн Європи в їх підтримці України. Збереження санкцій вимагатиме від членів блоку розподілу тягаря, що може призвести до масових заворушень в окремих країнах, на кшталт протестів «жовтих жилетів» у Франції через підвищення цін на пальне. На думку Кремля європейські ліберальні демократії є слабкими та корумпованими, і під економічним тиском підуть на компроміс щодо вимог Кремля до України.

РФ використовує свою пропаганду, аби представити скорочення поставок енергоресурсів провиною Заходу (на кшталт турбін для "Північного потоку-1", які

²⁷ 'Dirty oil' coal is making a comeback and consumption is expected to return to 2013's record levels. URL: <https://www.cnn.com/2022/08/02/coal-consumption-is-expected-to-return-to-2013s-record-levels-iea.html>

"застрягли" через санкції). Саме тому Росія скорочує обсяг газу, який постачає до Європи, а не просто припиняє його повністю. Мета - продемонструвати, що це не Росія порушує контракти, коли йдеться про торгівлю з Європою, а Європа застосовує санкції, які унеможливають торгівлю.

Іншою проблемою, з якою можуть зіткнутися країни Європи, є ймовірність рецесії та різниця у вартості запозичень між північними та південними державами-членами ЄС, зокрема між Німеччиною та Італією. Франція, Іспанія та Італія, які мають менше можливостей для фіскального маневру, щоб протистояти рецесії, закликають до нової ініціативи Брюсселя, щоб поповнити фонд відновлення Європи та допомогти впоратися з економічними витратами війни. Однак цього разу Німеччина, в якій ціни на енергоносії зросли в декілька разів, не планує надавати власні фінансові ресурси для вирішення економічних проблем інших членів.

Ще більшу тривогу для Європи викликає повернення старих геополітичних розколів. Насамперед, це зростаючий розрив між сходом і заходом континенту, коли такі країни як Литва, Латвія, Естонія та Польща, закликають до справедливості через санкції та потужну військову підтримку для України, натомість держави Західної Європи схиляються до компромісу з РФ.

У таких країнах, як Італія та Франція, популістські та праві націоналістичні партії використовують економічні проблеми, пов'язані з війною, щоб заручитися підтримкою громадськості. Вони стверджують, що, вводячи санкції проти Росії та приймаючи зелений порядок денний, європейські уряди та інституції ЄС розігривають інфляцію, руйнують промисловість і знищують робочі місця. На президентських виборах у Франції в квітні 2022 р. крайні праві та ліві партії показали високі результати — результат, який повторився на парламентських виборах у червні. В липні 2022 р. був змушений піти у відставку уряд М. Драгі в Італії після того, як три партії, які мали найтісніші зв'язки з Кремлем, відмовилися від підтримки коаліційного уряду, до якого вони входили.

ВИСНОВКИ

Наразі ми бачимо комплексну роботу ЄС в напрямку стабілізації економіки для зменшення негативного впливу російської агресії та досягнення раніше визначених цілей відновлення. ЄС добре усвідомлює можливі ризики: для економіки країн-членів, компаній та громадян, тому ухвалені плани охоплюють весь спектр чинників, на які ЄС може вплинути. Це стосується програм підтримки, питань створення, модернізації енергетичної інфраструктури, диверсифікації постачальників, міждержавної взаємодопомоги, заходів заощадження енергетики та фінансові заходи. Успішне виконання визначених цілей дозволить ЄС уникнути стагфляції, стабілізувати економіку та продовжити посилення економічного тиску на Російську Федерацію.

Незважаючи на те, що РФ отримує значні доходи від експорту вуглеводнів і тисне на країни Заходу, Європа вживає важких, але необхідних заходів для відходу від енергетичної залежності від Москви. Хоча короткострокові енергетичні перспективи Європи є проблематичними, довгострокові виглядають краще, оскільки енергетичні важелі Росії значно зменшаться.

Країнам ЄС вдалося виробити план на випадок надзвичайних ситуацій в сфері енергетики, і ведеться підготовка до повного ембарго постачань російської нафти та газу. Внаслідок санкцій Російська Федерація зазнає величезного удару: її нафтогазова галузь здебільшого побудована для постачання енергоресурсів до Європи; велика частина західних технологій, на які спирається російська промисловість, більше не буде доступною; відповідно зростатиме залежність Москви від Китаю.

Використані джерела

1. 'Dirty oil' coal' is making a comeback and consumption is expected to return to 2013's record levels. URL: <https://www.cnn.com/2022/08/02/coal-consumption-is-expected-to-return-to-2013s-record-levels-iea.html>
2. Austria's gas dependence on Russia down to below 50%, government says. URL: <https://www.reuters.com/business/energy/austrias-gas-dependence-russia-down-below-50-government-says-2022-08-01/>
3. COUNCIL REGULATION on coordinated demand-reduction measures for gas. URL: <https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-11568-2022-INIT/en/pdf>
4. EU fears of being held to ransom by Russia over gas become a reality. URL: <https://www.ft.com/content/2da439ba-87d8-4a48-80ca-b6452d48669a>
5. EU Natural Gas. URL: <https://tradingeconomics.com/commodity/eu-natural-gas>
6. EU sanctions on russia explained. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/sanctions/restrictive-measures-against-russia-over-ukraine/sanctions-against-russia-explained/>
7. EU trade relations with Russia. Facts, figures and latest developments. URL: https://policy.trade.ec.europa.eu/eu-trade-relationships-country-and-region/countries-and-regions/russia_en
8. Europe can withstand a winter recession. URL: <https://www.ft.com/content/c9ec6d9d-a015-402c-a06e-f61b6ad87f92>
9. Europe eyes 42pc rise in LNG import capacity by 2026. URL: <https://www.argusmedia.com/en/news/2350499-europe-eyes-42pc-rise-in-lng-import-capacity-by-2026?backToResults=true>
10. Financing Putin's war: Fossil fuel imports from Russia in the first 100 days of the invasion. URL: <https://energyandcleanair.org/publication/russian-fossil-exports-first-100-days>
11. France's nuclear plants are going down for repairs. URL: <https://www.economist.com/europe/2022/07/28/frances-nuclear-plants-are-going-down-for-repairs>
12. German gas shortage risks 'unforeseeable consequences', says Commerzbank. URL: <https://www.ft.com/content/18683e3a-a55f-4c0e-8e50-5539c8a276cd>
13. Germany Posts First Monthly Trade Deficit in 30 Years. URL: <https://www.nytimes.com/2022/07/04/business/germany-trade-deficit-exports-imports.html>
14. How bad is the Ukraine war for the European recovery? European Investment Bank, 2022. URL: https://www.eib.org/attachments/publications/how_bad_is_the_ukraine_war_for_the_european_recovery_en.pdf
15. Main trading partners for exports of goods, EU, 2021. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Main_trading_partners_for_exports_of_goods,_EU,_2021.png
16. Oil Market and Russian Supply. URL: <https://www.iea.org/reports/russian-supplies-to-global-energy-markets/oil-market-and-russian-supply-2>
17. REPowerEU: Joint European action for more affordable, secure and sustainable energy. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_22_1511

18. Russian gas share in Germany sinks as utilities eye LNG supply: ministry. URL: <https://www.spglobal.com/commodityinsights/en/market-insights/latest-news/natural-gas/072022-russian-gas-share-in-germany-sinks-as-utilities-eye-lng-supply-ministry>
19. Russia's war on Ukraine: EU adopts sixth package of sanctions against Russia. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_22_2802
20. Same shock, different effects: EU member states' exposure to the economic consequences of Putin's war. URL: <https://www.delorscentre.eu/en/publications/economic-consequences-ukraine>
21. UK Economy Probably Entered Its Worst Slump Since Lockdown. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-08-07/uk-economy-probably-entered-its-worst-slump-since-covid-lockdown#xj4y7vzkg>
22. Ukraine: EU agrees fifth package of restrictive measures against Russia. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_22_2332
23. US, Allies Discuss Capping Russian Oil at \$40-\$60 a Barrel to Cut War Financing. URL: <https://www.bloomberg.com/news/articles/2022-07-06/us-and-allies-discuss-capping-russian-oil-prices-at-40-60#xj4y7vzkg>
24. Why the EU's potash sanctions are looming over supermarket prices. URL: <https://www.politico.eu/article/eu-sanctions-higher-food-prices-potash/>
25. Німеччина заповнила свої газові сховища на 75%. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2022/08/14/690383/>
26. Проблеми з поставками газу з РФ торкнулися 12 країн ЄС, потрібно готуватися до подальших перебоїв — глава Єврокомісії. URL: <https://zn.ua/ukr/WORLD/problemi-z-postavkami-hazu-z-rf-torknulisja-12-krajn-jes-potribno-hotuvatisja-do-podalshikh-perebojiv-hlava-jevrokomisiji.html>

© Центр міжнародної безпеки

Авторська група:

Андрій Каракуц, Богдан Іващенко

Інформація та погляди, викладені в цьому дослідженні, належать авторам і не обов'язково відображають офіційну думку Фонду Конрада Аденауера та Міністерства закордонних справ України.

Центр міжнародної безпеки

вул. Комбінатна 25, к. 146А

Київ, 02002, Україна

Тел.: +380976566675, +380504712575

Е-пошта: cntr.bezpeky@gmail.com

<https://intsecurity.org/>